

MODELLJÄRNVÄGS- MAGASINET

NUMMER 11 • NOVEMBER 2012
PRIS 99 KR INKLUSIVE MOMS

VI BÖRJAR BYGGA EN BANA! • SNYTEN, EN JÄTTE I SKOGEN • SYNARE: FALLER CAR SYSTEM STARTSATS
SYNARE: JECO X2000 • SVENSKA SIGNALER • ULTRICEHAMNS LOKSTALL I HÖ • NORDISKT I SKALA Z

N-SKALA I SKÅNE

Marknader, mässor & evenemang

MJ-marknad

Innovatum, Trollhättan
Lördag 17 november 10–16
sc.innovatum.se

Hjulmarknaden

Frihamnshallen, Stockholm
Lördag 24 november 11–16
www.hjulmarknaden.info

Värnamo Modul dagar

Libanongården, Värnamo
Öppet för allmänheten lördag
5 januari 2013 14–18 (entré 20 kr)
www.vmjf.org

Hobbymässa

Turnhallen, Bergen (Norge)
8–9 februari 2013 10–17
www.hobbymessen.no

Har ni ett arrangemang
som ni vill marknadsföra?
Meddela oss!

annons@mj-magasinet.se
054-54 27 30

Handlarlistan

Handlare och småtillverkare

* Återförsäljare av *Modelljärnvägsmagasinet*

Norrland

Modelljärnväg i Umeå*
www.modelljarnvag.se
090-12 74 80

Modelljärnvägsspecialisten*

Luleå
www.modellhobby.se
0920-160 35

Svealand

Hanssons Tobak*

Karlstad
www.hanssonstobak.se
054-14 07 03

EA's Hobbyprodukter

eashobbyprodukter@telia.com
biphome.spray.se/e.a.s/
076-100 2245

Tågspecialisten*

Örebro
www.tagspecialisten.se
019-14 07 03

Tågcentralen*

Eskilstuna
www.tagcentralen.nu
016-13 07 50

Frykmo Modellbyggeri

info@frykmodell.se
www.frykmodell.se

Lokstallet

Västerås
www.lokstall1.se
0705-32 33 13

Modelljärnvägens Hus*

Alunda
www.modelljarnvagenshus.se
0174-655 77

Tåg reparatören*

Uppfartsvägen 12
Solna
08-730 2622

TMJ Konsult

Täby
www.tmjkonsult.se
08-758 5301

Hobbybokhandeln*

Stockholm
www.hobbybokhandeln.se
08-654 8455

Material*

Stockholm
www.materialbutiken.se
08-640 3002

Eskader*

Stockholm
www.eskader.eu
08-662 1853

Rimbo Grande

Stockholm Stuvsta
www.rimbogrande.se
08-774 2434

TrainShop AB*

Huddinge
www.trainshop.se
08-608 1000

Jörgen Edgar modellbyggare

Stockholm Tumba
www.jorgenedgar.se
070-474 3548

MJ-Hobbyexperten*

Stockholm Västberga
www.mjhobby.se
08-24 89 10

Götaland

Brimalm Engineering

Vadstena
www.brimalm.com
0143-102 00

Lenis lek & hobby*

Skärblacka
www.lenislek-hobby.com
011-538 36

MJ-Specialisten*

Vimmerby
www.mj-specialisten.se
070-520 3917

Rutenhjelm's Elektriska*

Skara
www.rutenhjem.com
0511-37 00 43

FV Elektro / tåg1

Forserum
www.fvelektro.nu
0380-206 80

Tågspecialisten*

Jönköping
www.tagspecialisten.se
036-19 07 03

Habo Hobby*

Habo
www.habohobby.se
036-418 41

Pervald MJ*

Holmsjö
www.pervald.se
0706-87 08 58

Hobbycenter*

Göteborg
www.hobbycenter.se
031-12 62 20

Eurohobby*

Helsingborg
www.eurohobby.se
042-13 15 30

Modell Digital*

Malmö
www.modelldigital.se
040-30 10 64

Lunda Hobby*

Lund (Södra Sanby)
www.lundahobby.se
070-889 8986

Övriga

På Sporet*

Frederiksberg C, København
www.paa-sporet.com
0045 3323 1617

NMJ – Norsk Modelljernbane*

Strømmen
www.nmj.no

Vill ni stå med här?
Handlarlistan presenteras
även på vår hemsida.

annons@mj-magasinet.se
054-54 27 30

Ansvarig utgivare, redaktör
Stefan Nilsson
stefan@mj-magasinet.se

Redaktionsgrupp
Peter Berggren
peter@mj-magasinet.se

Johan Stenson
johan@mj-magasinet.se

Niclas Westerlund
niclas@mj-magasinet.se

Anders Östlund
anders@mj-magasinet.se

Postadress och telefon
Geographica Antikva Förlag
Åstorpsgratan 3
660 50 Vålberg
054-54 27 30

Momsnummer/VAT
SE660928623901

Bankgiro
5714-8090

Prenumeration 3 nummer
247 SEK / år (3 nummer) inom
Sverige, 370 SEK / år inom
Europa, 400 SEK / år utanför
Europa. Foreign subscribers,
please contact us via email.

Lösnummer
99 SEK (porto tillkommer).

Annonser
Prislista finns på hemsidan.
annonser@mj-magasinet.se

Tryck
Strands Grafiska
www.strandsgrafiska.se

Modelljärnvägsmagasinet är
en oberoende svensk tidskrift
för järnvägar och tåg i modell,
som ges ut av Geographica
Antikva Förlag. Innehållet för-
fattas av redaktionen samt
enskilda personer, anknutna
efter behov. Ett arvode utgår
för publicerat material enligt
en definierad trappa. Vi för-
behåller oss rätten att avgöra
om och när material kan publi-
ceras. Vi ansvarar inte för in-
sant, ej beställt material men
tar gärna emot artiklar, foton,
ritningar och liknande. Vill du
bidra? Kontakta redaktionen!

Webbplats och e-post
www.mj-magasinet.se
red@mj-magasinet.se

ISSN 1654-949X

© Modelljärnvägsmagasinet
samt resp. upphovsperson

Läsarsvepet		6
Nyhetsvepet		8
Att växa upp <i>Vilda växter i modell</i>	Kirby Vincent	14
Synare:		
Rilns i H0 <i>Svensk vagn från B-Models</i>	Christer Andersson	17
Multipurpose Wagon SJ <i>Laaeilprss⁹⁴⁰ i H0 från Hobbytrade</i>	Johan Hellström	20
Faller Car System <i>Startsats med DHL-bil</i>		22
Jeco X2000		24
DB BR 627 001-1 <i>Motorvagn i N från Arnold</i>	Harald Barth	28
Laserskuret från NOCH <i>Bro i skala N</i>	Per-Åke Jansson	32
Ny malmtrafik!	Carl Dalin	33
Roco Z21 – en snabbtitt	Niclas Westerlund	34
Hur man räddar ett livsverk – och skapar en succé!	Johan Billow	36
Ulricehamns lokstall i H0 av Kibris treportars rundstall		
	Arne Björling	40
Vara station	Roland Lawrenz	42
Svenska signaler – en kortversion	Stefan Nilsson	43
Svensk signaldekoder – exemplet mötesstationen	Henry Lönnborg	46
Utveckla egen signaldekoder – jag kunde inte låta bli!		
	Tomas Lannestedt	48
Julen – en familjehögtid!	Sture Bylén	50
Nilsson i SkåNe	Stefan Nilsson	52
Skala 0 på liten yta – går det? Svar: ja!	Conny Jörnryd	58
Vi bygger en bana Del 1		60
Svenska tågsammansättningar:		
”Blandat tåg” 2 och ett kort ett		69
Godstågsidéer för modelljärnvägen	Stefan Persson	70
Snyten station – en jätte i skogen	Lars Eric Bergman	72
FREModern-Treffen – FREMO-träff med modern trafik		
	Lars Ljungberg	75
FREMO-träff – den första i Sverige	Jonas Olsson	78
Intermodellbau 2012 Reseberättelse från Dortmund	Lars-Göran Larsson	80
Märklins digitalinformationsdagar	Niclas Westerlund	84
Handlarbesök		86
Godsvagnsmärkning enligt SJ Godsvagnar 1936		88
Bygg ett byggbord	Johan Stenson	94
Gladbyggarens lådor	Hans Svensson	95
Reklamålade svenska godsvagnar:		
Margarinbolaget	Jens Dahlström, Bo Japlin	96
Vikbolandsbanan littera Y	PoGo	98

Omslagsbilden: Sceneri på
Bengt Nilssons anläggning i
skala N. Foto: Stefan Nilsson.
Följ med till Skåne på sidan 52!

Nyhetsvepet

Foto: respektive tillverkare,
annars angivet.

Foto: Stefan Nilsson.

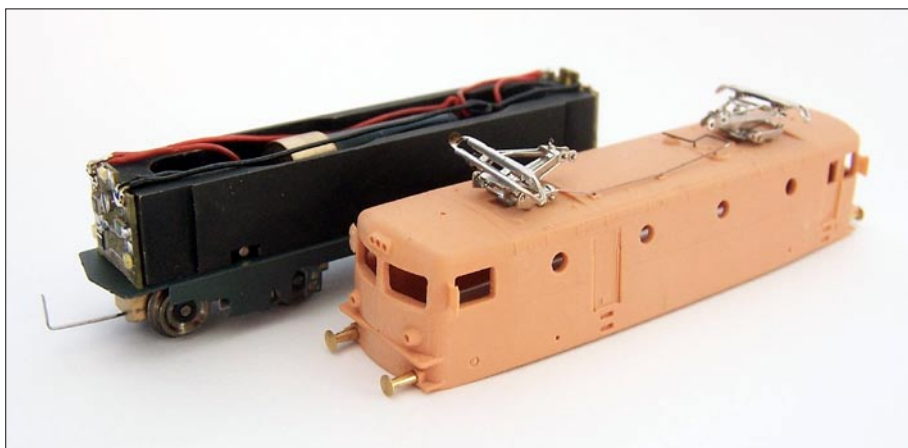
Foto: Stefan Nilsson.

Foto: Stefan Nilsson.

Foto: Stefan Nilsson.

Norskt och svenskt i Z

Tyske småtillverkaren **Freudenreich Feinwerktechnik** (www.FR-model.de) har under flera år modifierat modeller i skala Z åt andra tillverkare. Sedan något år görs istället egna modeller – och på programmet står även nordiska fordon!

Just nu finns främst NSB-representanter för Skandinavien men svenska modeller är planerade att komma till våren. Tidigare gjorde firman ommålningar av befintliga Märklin-modeller men framöver ska även egna chassin tillverkas.

Vad sägs exempelvis om ett Rc2 i Z, med CNC-fräst chassie, Maxxon-motor och svänghjul? Eller Green Cargos timmervagn Laaps (med öppet ramverk) och SJ skrotvagn Elos? Rc-modellen ska även ges ut i versioner för ÖBB (Österrike) och Amtrak (USA). ÖBB-versionen är ju intressant även för oss i Sverige, med tanke på Tågabs lok.

Ett NSB-tågsätt finns att beställa, med Di5, Gklms och Fb, men även enskilda NSB-modeller av El18 och diverse vagnar. Bland annat har vi tittat på fyra gruvvagnar från Mo i Rana, containervagn Lgjs, Fb flisvagn samt Tbis.

Modellerna är utsökta, med verkligt fina detaljer och väljordad märkning. Vid en snabb anblick är det svårt att skilja dem från N-skala, på grund av utförandet. Eftersom underredena är gjutna i metall får vagnarna också bra tyngd. Vi har provkört El18 med vagnar på en liten oval, och tåget gick mycket fint.

Då det är mindre serier och mycket egenarbete i produktionen, kostar modellerna förstås lite mer än vad storserieproducerade gör. Men med tanke på att man får färdiga och desutom mycket förebildstrogna modeller i skala Z, kan det ändå tyckas prisvärt.

De svenska modeller som planeras kommer vi att titta ännu närmare på, så snart de kommit till oss. Förhoppningsvis kommer en sats liknande den norska, fast med Rc2-lok och vagnar.

Stefan Nilsson & Rainer Spohr

Prototyp till Rc2 i skala Z med 3D-utskriven kåpa. Den färdiga modellen får gjuten plastkåpa med CNC-fräst chassie, Maxxonmotor med svänghjul samt LED-belysning. Ström tas upp från samtliga hjul.

Uppgraderad Jeco T43

I nummer 7 testade vi T43 från Jeco (www.jeco.se). En anmärkning då var den svaga dragkraften, både med och utan slirskydd. En annan att modellen hade fel boggisidor. Sedan dess har modellen uppgraderats.

Den har nu Mashima-motor och är dessutom tyngre (284 g mot 256 g). Dragkraften har ökat till 80 g utan och 90 g med slirskydd, vilket är dubbelt så mycket som förut. Skillnaden märks tydligt vid provkörning.

Boggisidorna är nu de rätta, och hela underredet är väldetaljerat. Dock kan det skilja i detaljer och färg gentemot enskilda individer. Eftersom versionerna utgår från samma grundmodell skiljer de sig åt i exempelvis extra räcken, lampor med mera som förebilderna har försetts med. På det sättet är modellerna alltså inte helt uppgraderade.

Den nya serien omfattar flera nutida lokversioner, som bland andra Tågab 107 *Great Northern*. Modellen ser bra ut, även om dekalerna i front och akter är lite stora. Dessutom verkar den orangea färgnyansen vara vald från färgkoderna hos Great Northern i USA, snarare än den ljusare som Tågab verkar ha använt. Det var dock 12 år sen som loket målades om, så det kan förstås ha blekts.

Tågab T43 107 i Rottneros. Foto 2002: Johan Stenson.

Jeco Tågab T43 107. Foto: Stefan Nilsson.

Fleischmanns klorvagn SJ Q12 502136. Foto: Stefan Nilsson.

Svensk klorvagn

Fleischmann (www.fleischmann.de) kom i somras ut med en svenskmärkt kylvagn. Det gäller den tyskbyggda täckta vagn som bland andra SJ och BJ skaffade från slutet av 1920-talet.

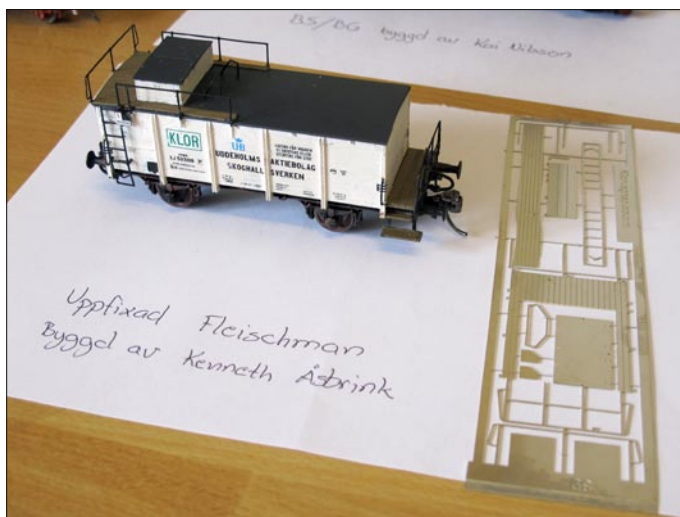
Innanför korgen fanns isolering kring en tank. Vagnarna fanns i olika utföranden och märkningar, även inom samma bolag. De fraktade klor från kemifabriken på Skoghall till många pappersbruk runt om i landet. Q12 502136 rullade i detta skick från leveransen 1929 till 1958, då korgen togs bort och vagnen fick ny cistern. 502136 slopades 1974.

Fleischmanns modell är en ommålad tysk vagn, som inte stämmer fullt ut mot någon svensk förebild. Men den är trovärdig, trevlig och har korrekt märkning. Svenskt cirkapris är 290–350 kr.

I *Dekaler & Etsats* (www.byggsvenskt.nu) nyhetsbrev nämns diverse etsdetaljer och annan märkning för modellen.

Mer information om förebilden, inklusive ritning, finns i Järnvägshistoriskt forum: www.jvmv2.se/forum/index.php?id=47339

Fleischmanns klorvagn med annan märkning, upphottad av Kenneth Åsbrink med detaljer från Dekaler & Etsat. Foto på Bankalaset 2012: Stefan Nilsson.

SJ klorvagn Q12 502136 på NKJ överföringsvagn vid Skoghallsverken 1929 (från Skoghallsverken Elektrokemiska fabriken via Staffan Myrenberg).

Busch industrismalspår

Busch (www.busch-model.com) aviserade i våras tåg och spår i skala H0 på 6,5 mm spårvidd. Det är alltså den modellspårvidd som kallas H0f (mot-svarande 600 mm på Z-räls). Nu börjar produkterna komma ut på marknaden.

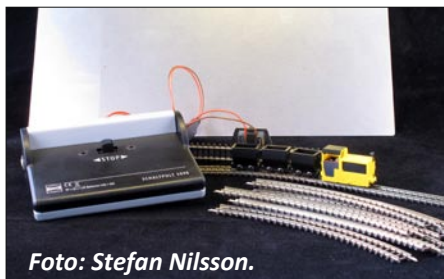

Foto: Stefan Nilsson.

Ett exempel är en startsats med ett gruvtåg. Denna innehåller en spåröval med Z-räls, ett lok, tre tippvagnar samt en enkel körkontroll av typen On-Off, för två AA-batterier eller 3 V batteriadapter. Satsen har artikelnummer 5000 och kostar i Sverige cirka 1700 kr.

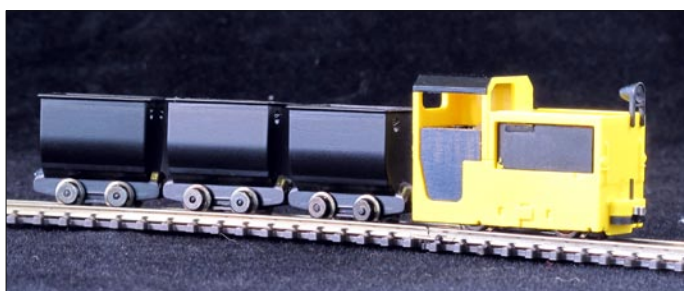
Vi har testat denna sats, och vi gillar den – även om styrboxen bara har en knapp för På åt vardera håll och Av i mitten, och även om priset kan tyckas högt.

Rälsovalen läggs ovanpå fyra medföljande metallplattor, eftersom magneter på undersidan av lok och vagnar ska dra dem ner mot plåtarna. På så vis ökas dragkraften hos loket och tåget går bättre i spåret. Och det fungerar bra – till och med såpass bra att man kan köra det upp och ner.

Även om vi lutar plattan så tåget får stark uppförsbacke så surrar det stadigt fram. Hastigheten är måttlig, precis som den ska vara för ett litet gruvtåg.

Denna gruvtågssats passar utmärkt på en svensk bana. Små tyska motorlok var mycket vanliga här under större delen av 1900-talet, och tippvagnar fanns i många varianter och storlekar. Sådant här smalspår förekom inte bara vid gruvor, utan många slags industrier hade det för in-terna transporter.

Modellerna är enkelt men trevligt utförda. Prislappen kan tyckas hög, men med tanke på att detta är en smal nisch inom en smal fritidssyssla, så är det ändå överkomligt.

Bland modellerna finns också diverse gruvbyggnader med tillbehör. Busch ska även ta fram en serie smalspårsmateriel och byggnader för torvfabriker, tegelbruk och andra liknande industrier.

Till det kommer deras egen H0f-räls, med glesare mellan syllarna. Mellan rälerna ligger metallplåt för fordonens magneter, så man slipper de separata metallplattorna.

Auhagen

I nummer 10 synade vi satser med byggelement till industribyggnader i H0 från **Auhagen** (*Baukasten*; www.auhagen.de). Nu har sortimentet utökats med bland annat röda, gula och vitputsade väggdelar i olika utföranden.

Dessutom finns satser med inre stödväggar, industrirörsystem, skjutportar samt med röd och gul gavelspets.

Vidare kommer en 38 cm hög fabrikskorsten (11432). Den ingår i industrisystemet, och kan antingen stå på ett inkluderat fundament eller med valfri placering. Riktpriset är 16 Euro; allt nämnt ovan är H0.

För skala N har Auhagen en intressant nyhet i form av ett hyreshus. Det ges ut i fyra olika varianter (14472 med flera), med och utan balkonger samt med och utan källaringång.

Byggnaden är definitivt trovärdig för svenska förhållanden. Riktpriset från Auhagen är 24 Euro.

Fler användbara nyheter från Auhagen, i N, TT och H0, hittar du på deras hemsida. Auhagen har liksom NOCH och flera andra modelltillverkare också en videokanal på YouTube. Där hittar man olika byggtips och mycket annat.

NOCH

Under sommaren har flera nyheter lanserats av tyska **NOCH** (www.noch.de). Det gäller såväl landskapstillbehör som byggnader och fordon.

Foto: Stefan Nilsson.

Till exempel presenterades träd som kallas nordisk gran (*Nordmantannen*). Förutom ett detaljerat grenverk har träden också bra höjd, vilket vi gillar. De två träd vi tittat på i set 21826 är 17 respektive 19 cm höga. Det motsvarar cirka 14–15 m i H0, 19–20 m i TT och 25–26 m i N. En riktig gran kan bli upp till 60 m hög, men vanligen är de lägre.

Granarna är handbyggda vid en fabrik i Vietnam, så de ser alla olika ut. Då de är handgjorda och ingår i serien *Profi* kostar de också lite mer; tillverkarens cirkapris för ett tvåpack är 11 Euro. Det blir dyrt för en skog eller dunge, men dessa träd kan stå som ensamträd. Det stämmer också bäst med deras vida (men kanske lite för glesa) utförande.

Vidare erbjuder NOCH satser med laserskurna fönster och dörrar i H0, en för bostäder (56420) och en för industrier (56422). Den för bostäder innehåller även fönsterluckor och bakstycken med gardintryck. Riktpris är 10 Euro. Sats 56400 är hängrännor och fästen för universalbruk, med riktpris 5 Euro.

Även diverse småfordon och små byggnader presenteras, i H0, TT och N. Bland annat finns ångvältar och små transportfordon, men även flottar i H0 och kajakpaddlare i N.

Bland byggnader hittar vi exempelvis ett svensklänkande transformatorhus i H0 (14340). Riktpriserna för dessa nyheter är 9–12 Euro.

NOCH expanderar även sin serie med laserskurna broar; se sidan 32.

På www.youtube.com/mj-magasinet finns en liten provkörningsfilm. Foto: Stefan Nilsson.

La Motta i TT

Foto: Matthias Palmer.

Nu finns Hector Rails lok La Motta också i skala TT, från Piko (www.piko.de). Man har tidigare gett ut detta Taurus-lok i skala G (se MJ-magasinet nummer 8).

Modellen är väl utförd i detaljering och målning samt dekalering. Den är skalenliga 161 mm över buffertar och ska klara 287 mm kurvradie. I loket sitter digitalkontakt och strålkastarna växlar med körriktningen. Artikelnumret är 47427 med ett riktpreis på 68 Euro.

NMJ

Norsk Modelljernbane (www.nmj.eu) har under sommaren lanserat en rad nyheter, samt en del favoriter i repris.

Hela deras serie av reklammärkta svenska G-vagnar i Topline-serien ska nu finnas ute hos återförsäljarna. Priserna varierar mellan cirka 360 och 400 kr.

I Topline-serien finns norska dieselloket Di8. Det erbjuds i flera olika varianter och nummer, både för två- och treåls, samt för såväl NSB som CargoNet. Cirka priset i Sverige är 2500 kr. En synare finns i Allt om Hobby nr 6/2012.

Vidare ges lokomotorn SKD 224 också ut som Topline-modell. Den finns i fyra målningssyner: rödbrun respektive gul/röd för NSB samt gul/röd för CargoNet och Jernbaneverket. Svenskt cirkapris är 1850 kr.

Under sommaren presenterades gods-finkan Gf3 som Superline-modell, men den tog snabbt slut. Slut verkar det även vara på Gols stavkyrka som laserskuren byggsats i H0. Vi känner inte till om NMJ kommer att ta hem fler satser av denna vackra byggnad.

Svensk ICA-butik

Faller (www.faller.de) ska ta fram en svensk, modern ICA-butik. Det sker i samarbete med Leni's lek & hobby (www.lenislek-hobby.se).

Inspiration till modellen är hämtad från Skärblacka, där det finns en sådan butik som senare byggts ut. Färgsättningen ska bli exakt densamma och man har fått ICAs godkännande för detaljerna. Byggsatsen kommer komplett med kundvagnar och sådan kundvagnsförvaring vars förebild tillverkas i Sverige.

Modellen har artikelnummer 190575 och anges komma i mitten av november. Cirkapriset blir 345 kr.

Fallers kommande ICA-butik.

Inspirationsförebilden i Skärblacka. Foto: Stefan Nilsson.

Utvecklad husbyggsats från KMJK, med källare och lite trädgård. Foto: Stefan Nilsson.

KMJK

Kalmar Modelljärnvägsklubb (www.kmjk.se) utökar konstant sitt sortiment av laserskurna byggsatser.

Efter artikeln i MJ-magasinet nummer 9 om omlastningsskjulet i Dals Långed, har man tagit fram ett byggsats av det. Byggsatsen är uppbyggd kring en stomme med regelverk och takstolar. Vägarna limmas så det blir brädmönstring både utåt och inåt.

KMJK har även utvecklat det bostadshus man tog fram för tre år sen (se MJ-magasinet nr 1). Till det finns nu en bottenplatta där man kan placera en källarvåning, och som även rymmer lite trädgård. Källaren finns i flera varianter.

Man håller även på att utveckla fler varianter av själva huset, bland annat ett med tegelväggar. De nyare husen är anpassade till den nya källaren, men det går även att använda redan utgivna husbyggsatser till den.

KMJK är snart också klara med sitt lokstall, som har förebild från Oskarshamn. Först ut kommer en del med två portar. Senare är det tänkt att komma delar för utbyggnad, samt ett vattentorn som kan byggas intill eller som fristående.

Byggsatsen ska förhoppningsvis finnas tillgänglig när detta nummer kommit ut. Vi hann dock inte höra något mer om det innan pressläggning.

Vänster: Våra bordsgrannar i Vimmerby var Thomas och Annelie från nya Pervald MJ.

Nedan: Det var stundom tätt kring borden i Vimmerby Folkets Park.

Foton: Stefan Nilsson.

Frykmodell-nytt

Frykmo Modellbyggeri (www.frykmo-dell.se) aviserar svenska 1980-tals personvagnar i N samt bilsläpkärra i H0.

Inspirationen till 80-talsvagnarna kom efter att Fleischmann skulle göra nya versioner av Rc-loket. Olle provade då att ta fram egna etsplåtar till befintliga tyska vagnar, med positivt resultat.

Plåtarna kommer för vagnar i tre versioner: A7, B7 och BF7. Som grund används Rocos eller Fleischmanns modeller av Eurofima-vagnar, där kåpan ersätts helt av etsplåtarna. Sådana vagnar kan hittas både nya och begagnade, såväl utomlands som i Sverige – hör med din lokale handlare.

Dekaler kommer att medfölja till de tre målningsvarianterna blå-röd, brun och svart. Etsplåtarna är under framtagning och beräknas finnas i lager framåt slutet av november. (Då har kanske även Rc-loken behagat dyka upp...)

Bilsläpkärran finns sedan tidigare i N men kommer nu även i H0. Med etsbyggsatsen följer lastgrindar samt lösa dragkrokar till modellbilar.

Nygammal marknad

Söndagen den 9 september var det modelljärnvägsmarknad i Vimmerby. Vi var där, och träffade som alltid trevliga modellrallare från olika delar av landet.

Det var 4–5 år sen sist som en sådan marknad hölls här, så besökantalet var kanske inte så högt. Men det var trevligt i bra lokaler, och sannolikt kommer besökarna att bli fler när marknaden blir mer återkommande. Arrangören Claes Farne berättade att han hoppas kunna anordna årliga marknader i Vimmerby både på våren och hösten.

Vi får hoppas det kan bli så. Trevligt att träffa alla er som besökte oss!

Pervald-nytt

Firman Pervald MJ (www.pervald.se) har existerat i några decennier. De nya ägarna avser att utveckla verksamheten.

Paret Thomas och Annelie tog över Pervald i december 2011. Vi träffade dem på mj-marknaden i Vimmerby. De berättade att företaget numera finns i Holmsjö, mellan Karlskrona och Emmaboda. Förutom webbshop har man även en fysisk butik på orten.

Vi önskar dem lycka till med den fortsatta verksamheten!

O i O

Nye småtillverkaren **Landala Modelltåg** (www.lmtag.se) presenterar en etsbyggsats av SJ littera O i skala 0.

Tillverkarens ambition är att göra modellerna så skalenliga som möjligt, men med möjlighet för byggaren att välja ambitionsnivå.

I skala 0 finns även ett spännverk för mekaniska ställverk. Därtill kommer olika etsbyggsatser i skala S (1:64) att erbjudas.

Tekno Bygg-nytt

Svenske småtillverkaren **Tekno Bygg** har fått ny webbadress: www.bahnhof.se/wb616757/

Adressen har tydligen ändrats utan förvarning, men detta är den som gäller nu. En egen domän är planerad.

Tågspecialisten-nytt

Tågspecialisten (www.tagsspecialisten.se) meddelar förändringar i sin verksamhet. Dels har man stängt butiken i Örebro från månadsskiftet september-oktober. Dels flyttar butiken i Jönköping till Habo, samma lokaler som Habo Hobby.

Ny slags husinnerbelysning

Med **Viessmanns** (www.viessmann-modell.com) nya system kan man få det att lysa i enstaka fönster på modellhus.

Bakom varje fönster monteras en plastkåpa, som förses med en lysdiod. Dels ger det enskild belysning i varje fönster, och dels minskar risken för ljusgenomsläpp, både under husgrunden och genom väggarna.

Vi har tittat på artikelnummer 6005, som är en startsats med 12 plastkåpor och en vit lysdiod. Där finns tre kåpor av vardera fyra olika storlekar. Det bör

Foto på Ban-
kalaset 2012:
Stefan Nilsson.

passa till många på marknaden förekommande modellfönster. Två kartongbitar medföljer, och med dessa kan man anpassa ljusöppningen till mindre fönster.

Kåporna limmas mot väggens insida. Sedan trycks det lilla kretskort fast som lysdioden sitter på.

Spänningskälla ingår inte, men en som ger 10–16 V AC eller DC ska kunna användas. I manualen anges dock att ljuset kan flimra med AC.

Färgen på inomhusbelysning varierar förstås med vilka lampor som finns där inne. Extra lysdioder kan köpas till, och finns både gula (6007) och vita (6008). Cirkapriset är 200 kr för ett tiopack. Framöver ska fler ljusstyper komma, såsom blått flimrande ljus för TV-sken.

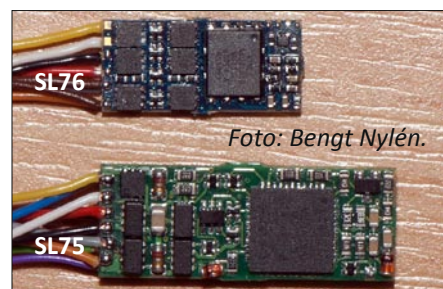
Det man undrar över är varför det i satsen bara finns med en lysdiod till 12 kåpor. Man hade förväntat sig åtminstone en diod till varje kåporlek.

Om varje fönster ska ha en lampa som regleras enskilt, lär det gå åt ett antal strömbrytare. Belysningen bör dock även kunna kontrolleras digitalt.

Sammanfattningsvis är Viessmanns nya husinnerbelysning en tilltalande idé med bra utvecklingspotential. Det lär gå åt några satser med lysdioder och strömbrytare. Vi hade nog hellre sett ett lite högre pris på startsatsen än nuvarande femtiolapp, och att den hade innehållit minst 3–4 lysdioder.

Minsta ljuddekodern

Från **cT Elektronik** (www.tran.at) har nu den hittills minsta ljuddekodern kommit, SL76 – här jämförd med SL75:

Måtten är bara 16,7 x 7,7 x 2,3 mm, och den klarar 1 A motorström. I teorin passar den därför till fordon från Z till H0. Svensk återförsäljare för Tran är Habo Hobby.

Möllehems-nytt

Möllehems Gårdsproduktion (www.mollehem.se) presenterar flera intressanta nyheter i skala N.

Det är den tvåaxliga rälsbussen från Hilding Carlsson, littera Yd med släp, littera Y6 med olika släpvagnar samt SJ personvagnar i 1980-talsutförande. Motorvagnarna får kompletteras med drivningar, medan personvagnarna blir kompletta byggsatser. ♦

Foto: Stefan Nilsson.

Hilding Carlsson-rälsbuss littera Yd i N med släp. Prototypen saknar etsdetaljer såsom bagageräcken, handledare, banröjare med flera, samt fönster.

Faller Car System

Startsats med DHL-bil

Synare

Redaktionen

Innehållet i Fallers startsats 161507. Se en kort film från provkörningen på www.youtube.com/mjmagasinet

Bilarna drivs av två laddningsbara knappceller.

Undertill finns strömbrytaren för på-av, uttaget för laddare samt en reed-kontakt (under den avlånga lådan upptill). Här syns också bakhjulsdrivningen samt styrningens konstruktion; notera att framaxeln kan vicka.

Fallers Car System (kallat FCS) är ingen nyhet. Men många med oss är nyfikna på hur det fungerar, så vi tittar närmare på en av deras startsatser.

Satsen (artikelnummer 161507) innehåller en DHL-lastbil med olika tillbehör för att komma igång: tråd att lägga där bilen ska köra, spackel för att jämna till vägytan, grå vägfärg, vägdekaler samt vägräcken och vita reflexstolpar. En laddare för bilen samt informationsmateriel ingår också, liksom ett slags spatel.

Fallers bilar har två laddningsbara knappbatterier. Undertill sitter en strömbrytare för på och av, och bilen går med en och samma hastighet runt slingan. På ena sidan undertill finns en reed-kontakt som kan påverkas av en magnet, så bilen stannar. Magneten kan vara mekanisk eller elektrisk; det senare är kanske att föredra för att få enklare reglering.

Som tillbehör finns elmagneter för diverse funktionalitet. Det finns buss-hållplatser, trafikljus, även järnvägsövergångar och mycket mer.

Start och stopp sker tvärt eftersom det är antingen på eller av. Det ger ett realistiskt intryck. Det hade även varit mer naturligt om bilarna gått långsammare, eller om hastigheten hade kunnat justeras. Utveckling pågår dock hela tiden, och på programmet står såväl mjuk start och inbromsning som steglös reglering av hastigheten.

Det finns inte bara lastbilar och busar utan även personbilar. Lösa chassin finns att skaffa till olika modellbilstillverkarens karosser.

Vägar för Faller kan byggas dels med färdiga vägelement av plywood, med utfrästa spår för tråden. Elementen byggs ihop som en BRIO-järnväg till önskad bana. Dels kan man själv lägga in lös tråd i det underlag man har.

Utrymme för tråden kan fräsas ner i träunderlag med en liten elektrisk roterande fräs. Tråden kan också fästas på dubbelhäftande tejp. I båda fallen behöver man spackla över tråden, både för att dölja den och få en jämn vägbana.

Det viktiga är att tråden inte kommer för djupt under ytan. Helst ska den nätt och jämnt synas. Bilarna styrs nämligen

av en liten magnet på ett bleck som är monterat på styrningen av framhjulen. Magneten behöver så bra kontakt med tråden som möjligt.

Med tuschpenna ritades en slinga på frigitunderlag. Minsta kurvradie anges till 15 cm. Vi tog sen fram den medföljande förpackningen med spackelpulver, som ska blandas – men med vad, och i vilka proportioner?

Detta framgick inte, men pulvret ska tydligen blandas med vatten till samma konsistens som gips. Det är också bra att måla tråden, med exempelvis Humbrol eller annan färg som inte är vattenlöslig, innan spackling för att undvika att tråden rostar. Rost påverkar magnetens fäste när bilarna körs (tack till signaturen *ub* och *ulwen* i Svenskt MJ-forum).

Dubbelhäftande tejp fästes ovanpå det ritade spåret och tråden lades dit. Tråden låg kvar utan problem. Därefter målades tråden med den medföljande vägfärgen, dels då den fanns nära tillhands, dels har rätt färg. Vägfärgen är dock vattenlöslig, varför tråden ändå rostade något.

Spacklet provblandades med vatten i en burk tills konsistensen kändes bra, och ströks sen ut med japanspackel. Vi testade även att blanda vägfärg direkt i spacklet. Alltihop fick torka över natt. Partiet med enbart spackel torkade snabbare och jämnare än partiet med inblandad färg, men efter ungefär ett dygn var hela vägen torr. Ojämnheter slipades ner med finare sandpapper, liksom partier där det blev för tjockt med spackel ovanpå tråden.

Så provkördes lastbilen och den rullade på fint. Något gupp här och var slipades ner. Vägpartiet med färgblandat spackel var ganska flammigt, vilket på sitt sätt liknar en nutida asfaltväg, men vi valde att ändå måla hela vägen en gång till. Vägfärgen ska enligt instruktionerna helst rollas på för att bli så jämn som möjligt. Vi målade dock med pensel, och lät det torka över natt.

Det blir en hel del spackelspill på sidorna, särskilt (även) om man inte är mästare på att spackla. Ett tips är då att tejpa exempelvis tättningslist utmed det som ska bli vägkanter. Därmed får man en jämn, rak kant som spacklet stannar mot. Spackelspill utanför kan tas bort utan att det påverkar vägbanan. När tättningslisten sedan tas bort har man en jämn, fin vägkant.

Vägfärgen känns varken rätt eller fel för en asfalterad väg. Den är snarast grå som betong. Asfalt är svart men bara un-

der en relativt kort period. Sedan ljusnar den av väder och vind samt att dess färg påverkas av vilken (ofta lokalt bruten) bergart som blandas in. Lagningar, skador, körspår och hävningar av tjäle påverkar vägens utseende, nyanser och fläckighet. Det är alltså svårt att peka ut en korrekt vägfärg. Som grund är den medföljande vägfärgen bra, men för att få en förebildslig asfaltväg krävs mer arbete, med färg och form.

Metoden att blanda vägfärg direkt i spackelblandningen gjorde inte intrycket av en slitna landsväg sämre. Här finns utrymme för utveckling och kreativitet.

Denna startsats för 700–800 kr är ett prisvärt sätt att få en inblick i vad Faller's Car System handlar om. Efter några

timmars arbete hade vi en färdig väg som lastbilen rullade runt på. Och möjligheterna till utbyggnad är goda.

Nackdelarna vi upplevde var bristen på information. En startsats riktar sig främst till nybörjare, som eneklt ska kunna få grundläggande information. Bifogade instruktioner är dessutom enbart på tyska och engelska.

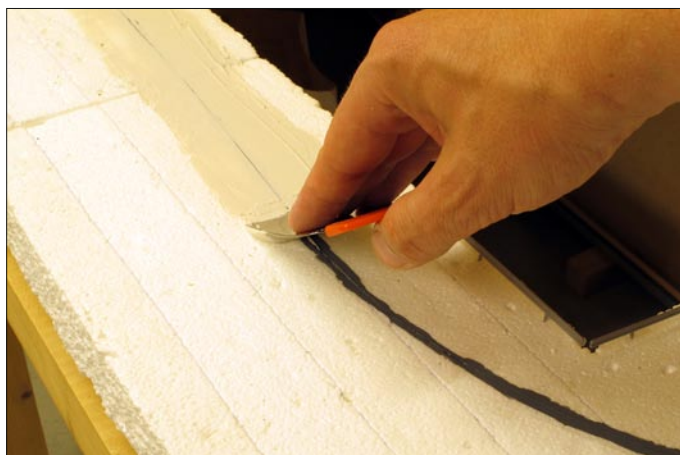
Dubbelhäftande tejp känns som ett flexibelt och funktionellt att lägga ut tråden med. De 10 m tråd som medföljer räcker till en rejält lång väg, även om du gör den med två körfält, och flexibiliteten i att skapa ett vägnät med tråden är oändlig.

Är du nyfiken att testa Faller Car System tvekar vi inte att rekommendera denna startsats. ❖

Tråden har lagts ut på dubbelhäftande tejp och målas (vägfärgen är inget bra val eftersom den är vattenlöslig).

Spacklet blandas med vatten till en gipsliknande konsistens, och spacklas ut till en vägbana.

Spackling och målning på vårt tidigare ojämna underlag gav en bättre väg.

Godstågsidéer

för modelljärnvägen

Stefan Persson

Jag ska lyfta fram några godstågsupplägg som kan vara intressanta för modelljärnvägen. Godstågen är det så kallade **Sandtåget** och **Väröpendeln**. Artikeln är tänkt som en aptitretare. Vill man få ett bra resultat är det bäst att se förebilderna med egna ögon.

TMZ 1409 som Peterson Rail hyrde av Three T stannar till i Veddige för tågmöte innan man når Varberg. Tmz 1409 finns som modell från Hobbytrade med denna märkning. Efter avklarad tågmöte rullar Sandtåget vidare mot Varberg.

Littera Faoos-x byggdes av AGEVE 1977 i 105 exemplar för malmtransporter till Domnarvret. Ursprungligen var de öppna med litt. Uads 751 och senare Faoos-t 751. De lastar 28,5 m³, egenvikt 24,8 ton och längd över buffertar 12 000 mm. Vagnen finns inte i modell. Ritning finns på sidan 8 här: www.mrw1.se/pdf_filer/637_8x.pdf

Sandtåget

Sandtåget brukar de tåg kallas som går från Varberg till Limmared med råvaror till glasbruket där. Glasbruket i Limmared ägs av Ardagh Glass och är Sveriges äldsta glasbruk i drift, grundat 1740.

Sedan 1935 är man ett renodlat förpackningsglasbruk. Den mest kända produkten är Absolut Vodka-flaskorna men man gör även andra glasförpackningar såsom barnmatsburkar.

Den manuella produktionen upphörde 1955. Man är idag cirka 540 anställda. Råvarorna till glaset är sand, soda och kalk som lastas vid hamnen i Varberg.

Tåget som kan vara av väldigt varierande längd innehåller några olika vagn typer. Det går dagligen upp till Borås på Viskadalsbanan och sedan mot Limmared. Tåget drogs av Peterson Rail med TMZ. Tidigare drog Green Cargo tåget fast då med T44.

Efter Peterson Rails konkurs i våras låg trafiken nere ett tag, men är nu återupptagen med CFL Cargo som operatör. Bland annat har de kört med Swedtracs T43 229, som är blått med vita ränder.

Vänster: Littera Ucs ("Anita Ekberg") finns i modell både från Roco och Märklin, liksom i verkligheten i många olika versioner. För att få till en realistisk modell den få en om målning och ordentlig väderbitning.

Littera Ugkpp är en variant av spannmålsvagn litt. Kö, senare hette Udg och nu alltså Ugkpp, den slutna varianten med runda eller rektangulära lastluckor ovanpå. Vagnen är en av de äldsta typerna i kommersiell trafik i Sverige. Vagnen har funnits i modell från HNJ Verkstad. För den som vill veta mer om dessa vagnar så står det mycket nyttigt i denna tråd på Stinsensforum: www.stinsensforum.se/spannmalsvagn-sj-ko-udg-fkkpp-t8295.html

Väröpendeln

Väröpendeln är en av Sveriges kortaste godstågsupplägg, med endast en sträcka på knappt två mil enkel resa. Man kör pendeln fyra gånger per dag mellan Värö bruk och Varbergshamn.

Värö Bruk ägs av Södra som är ett medlemsägt skogsbolag med egna sågverk och massabruk. På Värö har Södra dels massabruket Södra Cell som tillverkar 425 000 ton klorfri långfibermassa per år. Massabruket är byggt 1972 och är Södras yngsta massa bruk.

Dels finns i Värö även Södra Timber som är ett sågverk med en produktion på cirka 750 000 kubikmeter sågat virke per år. Sågverket byggdes 1974 men en stor investering som gjordes nyligen ökade kapaciteten från 275 000 till 750 000 kubikmeter sågat virke per år.

Till bruket levereras sågtimmer och massaved på järnväg. Från bruket körs Väröpendeln fyra gånger per dag till Varberg av Green Cargo. Man använder T44 eller Td som dragkraft. I pendeln kör man både pappersmassa och sågat virke för vidare transport ut i världen från Varbergs hamn. Man har även kört tåg med bark ifrån Värö till värmeverk. Både Green Cargo och Stena har kört dessa transporter.

Green Cargo sköter också om växlingen inne på bruket med en Z70 som växlar där på dagtid. När växelloket inte är bemannat växlar man med T44/Td. Bruket hade tidigare ett eget växellok av typen RT40, märkt "Värö Bruk". Loket finns på bild i boken "Svenska lok och motorvagnar 2000" på sidan 152. ♣

stefan.persson@mj-magasinet.se

Massavagn litt. Hios-u används i Väröpendeln och finns en kortare och en längre variant. Denna kortare och äldsta vagn är baserad på litt. Gs (tidigare Ge), med sidorna ersatta med kapellväggar. Med ett länksystem på vagn-gaveln kan man snabbt öppna hela sidan. Vissa av dessa vagnar saknar broms. Modeller av Gs/Ge saknas; här kan man dock med fördel utgå från någon annan vagn, då man ändå tar bort sidorna. Det viktigaste anser jag är att taket och längden är någorlunda korrekta.

Väröpendeln dragen av T44 338 dundrar ut på Västkustbanan mot Varberg. T44 finns det bra utbud av i modell, då både Jeco och Märklin/Trix har många olika målningar och märkningar av denna loktyp.

Td 372 rullar ut från bangården i Värö med en pendel bestående av enbart massavagnar litt. Hios-u.

Z70 753 har precis växlat ihop tåget bestående av massa- och virkesvagnar på bangården i Värö. Härifrån går tåget med T44 eller Td in till Varberg. Tidigare har dragkraften varit både multippel kopplade Z70 och T43.

Massavagnarna har haft kapell. Innan det nuvarande helgröna var det vita som på denna bild. På de flesta vagnar stod det "Södra" med gröna bokstäver på sidorna. Här syns även hävarmarna för öppningen av sidorna. På denna vagn sitter även skyltarna med märkningen på gavlarna.

MODELLJÄRNVÄGS- MAGASINET

Sveriges tidskrift för modellrallare

I nästa nummer:

Att göra en tavla i N! Foto: Johan Levander.

- Tema: Bergsbruk
- Historik SJ ellok littera U
- Test av Roco Z21
- Och förstås mycket mera

Vi ses igen i mars!

Redaktionen

Prenumerera!

Prenumerera på **Modelljärnvägs-magasinet**! Som prenumerant behöver du inte tänka på att hålla ögonen öppna efter Sveriges nya tidskrift för modell-järnväg. Den kommer istället direkt i din brevlåda tre gånger om året, i mars, juni och november. Du får – annonser och annat borträknat – minst 150 sidor MJ om året!

På vår hemsida www.mj-magasinet.se kan du ladda hem visst material från olika nummer: ritningar, spårplaner, artiklar med mera.

Och du spar pengar! En prenumeration kostar bara 247 SEK/år inom Sverige (370 SEK/år inom Europa och 400 SEK/år utanför Europa).

Du kan betala direkt till vårt bankgiro (glöm inte namn och adress!) eller via PayPal – eller beställa inbetalningskort. Vi har även norskt bankkonto.

Välkommen som prenumerant!

Modelljärnvägs-magasinet

Geographica Antikva Förlag
Åstorpsgratan 3
660 50 Vålberg
054-54 27 30

www.mj-magasinet.se
red@mj-magasinet.se

